



Број: 01-3-23/18/P-88-184

Датум: 12.07.2018.

На основу одредби члана 22. став 1. тачка 2. и члана 28. став 4. Закона о гасу (Службени гласник Републике Српске, број 22/18), члана 70. став 2. и члана 72. и члана 73. Правилника о тарифној методологији и тарифном систему за транспорт и складиштење природног гаса (Службени гласник Републике Српске, број 51/14) и члана 33. Пословника о раду Регулаторне комисије за енергетику Републике Српске (Службени гласник Републике Српске, број 59/10), одлучујући по захтјеву Акционарског друштва за увоз, снабдијевање и транспорт природног гаса "ГАС ПРОМЕТ" Источно Сарајево - Пале за одобрење цијена за коришћење транспортног система природног гаса за дионицу Шепак-Каракај, Регулаторна комисија за енергетику Републике Српске, на 88. редовној сједници, одржаној 12.07.2018. године, у Требињу, донијела је

## Р Ј Е Ш Е Њ Е

### о одобрењу цијена за коришћење дионице транспортног система природног гаса за дионицу Шепак - Каракај

#### I

а) Одобравају се цијене капацитета и потрошње за обрачун непрекидног и прекидног годишњег капацитета за коришћење дионице транспортног система природног гаса Шепак - Каракај у Републици Српској према сљедећој табели:

Капацитет (непрекидни годишњи) $KM/Sm^3/дан/год$	0,5885
Потрошња $KM/1000Sm^3$	0,3986

б) За одређивање цијене мјесечног непрекидног и прекидног капацитета одобравају се сљедећи мјесечни коефицијенти:

Мјесец	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Мјесечни коефицијент	0,33	0,33	0,33	0,33	0,33	0,33	0,33	0,33	0,33	0,33	0,33	0,33

в) За одређивање цијене дневног непрекидног и прекидног капацитета одобравају се сљедећи дневни коефицијенти:

Мјесец	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Дневни коефицијент	0,033	0,033	0,033	0,033	0,033	0,033	0,033	0,033	0,033	0,033	0,033	0,033

## II

Цијене и коефицијенти из тачке 1. диспозитива овог рјешења користе се за доношење одлуке Регулаторне комисије за енергетику Републике Српске о утврђивању тарифних ставова улаза и излаза за коришћење транспортног система Републике Српске.

## III

До почетка примјене одлуке из тачке 2. овог рјешења, цијене и коефицијенте из тачке 1. овог рјешења примјењиваће Акционарско друштво за увоз, снабдијевање и транспорт природног гаса "ГАС ПРОМЕТ" Источно Сарајево - Пале за обрачун трошкова коришћења дионице транспортног система природног гаса Шепак - Каракај почев од 01.09.2018. године.

## IV

Акционарско друштво за увоз, снабдијевање и транспорт природног гаса "ГАС ПРОМЕТ" Источно Сарајево - Пале израђује и објављује акт о одобреним цијенама за капацитет и потрошњу за обрачун непрекидног и прекидног годишњег капацитета, са мјесечним и дневним коефицијентима за одређивање цијене мјесечног и дневног капацитета на непрекидној и прекидној основи, из тачке 1. диспозитива овог рјешења у Службеном гласнику Републике Српске, на својој интернет страници и огласној табли.

## V

Ово рјешење је коначно и ступа на снагу даном доношења, а објављује се у Службеном гласнику Републике Српске и на интернет страници и огласној табли Регулаторне комисије за енергетику Републике Српске.

## Образложење

Акционарско друштво за увоз, снабдијевање и транспорт природног гаса "ГАС ПРОМЕТ" Источно Сарајево - Пале, као корисник дозволе за обављање дјелатности транспорта природним гасом (у даљем тексту: подносилац захтјева), поднијело је, дана 28.12.2018. године, Регулаторној комисији за енергетику Републике Српске (у даљем тексту: Регулаторна комисија), на прописаном обрасцу, Захтјев за одобрење тарифних ставова за коришћење дијела транспортног система природног гаса у Републици Српској (Шепак-Каракај), који је у Регулаторној комисији примљен дана 03.01.2018. године и заведен под бројем 01-03-1/18.

Предложене цијене за годишњи непрекидни капацитет, са мјесечним и дневним коефицијентима за одређивање цијене мјесечног и дневног непрекидног и прекидног капацитета према захтјеву подносиоца од 28.12.2018. године су:

Захтјев достављен 28.12.2018.	Важећа цијена	Предложена цијена
Капацитет (непрекидни годишњи капацитет) KM/Sm <sup>3</sup> /дан/год	-	0,7165
Потрошња KM/1000 Sm <sup>3</sup>	-	0,4852

Мјесечни коефицијенти на основу којих се врши одређивање цијене непрекидног и прекидног мјесечног капацитета су:

Мјесец	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Мјесечни коефицијент	0,33	0,33	0,33	0,33	0,33	0,33	0,33	0,33	0,33	0,33	0,33	0,33

Дневни коефицијенти на основу којих се врши одређивање цијене непрекидног и прекидног дневног капацитета су:

Мјесец	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Дневни коефицијент	0,033	0,033	0,033	0,033	0,033	0,033	0,033	0,033	0,033	0,033	0,033	0,033

Након што је утврђена комплетност захтјева, Регулаторна комисија је, на 67. редовној сједници, одржаној 17.01.2018. године, у Требињу, донијела Одлуку о провођењу тарифног поступка и одржавању формалне расправе у поступку за одобрење цијене за кориснике транспортног система природног гаса за дионицу Шепак – Каракај по захтјеву Акционарског друштва за увоз, снабдијевање и транспорт природног гаса "ГАС ПРОМЕТ" Источно Сарајево - Пале.

У Обавјештењу за јавност о покренутом тарифном поступку од 17.01.2018. године објављени су критеријуми и одређен рок за стицање статуса умјешача у овом тарифном поступку, те су заинтересована лица обавијештена о начину увида у поднешени захтјев и начину и роковима достављања коментара. Благовремено су поднесени захтјеви за стицање статуса умјешача привредних друштава БХ-Гас д.о.о. Сарајево (у даљем тексту: БХ-ГАС) и ГАС-РЕС д.о.о. Бања Лука (у даљем тексту: ГАС-РЕС). Регулаторна комисија је, Закључцима број 01-3-7/18/Р-69-27 и 01-3-8/18/Р-69-28 од 01.02.2018. године, одобрила статус умјешача према поднесеним захтјевима. Других коментара заинтересованих лица није било.

У складу са Одлуком о провођењу тарифног поступка и одржавању формалне расправе, формална расправа је одржана, дана 15.02.2018. године, у сједишту Регулаторне комисије у Требињу, у складу са правилима поступка, а о току расправе је сачињен Записник број 01-3-11/18 од 15.02.2018. године. У записнику су констатовани сви докази који су изведени на расправи, укључујући и документацију коју су странке непосредно приложиле на расправи. Расправи су присуствовали представници подносиоца захтјева, представници умјешача у поступку, представници "Сарајевогас" а.д. Источно Сарајево и "USAID EIA" у својству јавности, те представници Регулаторне комисије. По један примјерак записника, потписан од стране представника подносиоца, умјешача и Регулаторне комисије, уручен је представницима подносиоца захтјева и умјешачима непосредно након завршетка саме формалне расправе.

Подносилац захтјева је, на формалној расправи 15.02.2018. године, доставио измијењен образац Захтјева за одобрење тарифних ставова за коришћење дијела транспортног система природног гаса у Републици Српској (Шепак-Каракај) као и измијењене техничке и финансијске обрасце са потребним образложењима и упутствима. Захтјев је измијењен тако да су у односу на

претходно достављени захтјев искључена средства и трошкови дијела транспортног система јер се функционално не односи на дионицу Шепак – Каракај, већ на дио транспортног система "Каракај мјерне и регулационе станице".

Предложене цијене за годишњи непрекидни капацитет, са мјесечним и дневним коефицијентима за одређивање цијене мјесечног и дневног непрекидног и прекидног капацитета према Захтјеву за одобрење тарифних ставова за коришћење дијела транспортног система природног гаса у Републици Српској (Шепак-Каракај), који је достављен 15.02.2018. године, и који се сматра коначним захтјевом (у даљем тексту: Захтјев), приказане су како слиједи:

Захтјев достављен 15.02.2018. - Захтјев	Важећа цијена	Предложена цијена
Капацитет (непрекидни годишњи капацитет) КМ/Sm <sup>3</sup> /дан/год	-	0,6687
Потрошња КМ/1000 Sm <sup>3</sup>	-	0,4529

Мјесечни коефицијенти на основу којих се врши одређивање цијене непрекидног и прекидног мјесечног капацитета су:

Мјесец	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Мјесечни коефицијент	0,33	0,33	0,33	0,33	0,33	0,33	0,33	0,33	0,33	0,33	0,33	0,33

Дневни коефицијенти на основу којих се врши одређивање цијене непрекидног и прекидног дневног капацитета су:

Мјесец	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Дневни коефицијент	0,033	0,033	0,033	0,033	0,033	0,033	0,033	0,033	0,033	0,033	0,033	0,033

У наредној табели приказани су основни економски показатељи остварени у базној 2016. години и захтијевани за наредни тарифни период како је подносилац захтјева навео у обрасцу Е2. Захтјева.

Е2. ОСНОВНИ ЕКОНОМСКИ ПОКАЗАТЕЉИ		Базна година	Подешавања - план тарифни период
1	Укупно трошкови рада и одржавања (КМ)	111.464	187.066
2	Укупно трошкови амортизације (КМ)	25.522	167.549
3	Остали трошкови (административних и општинских послова и сл.) (КМ)	379.827	434.616
4	<b>Укупно трошкови (КМ) (1)+(2)+(3)</b>	<b>516.813</b>	<b>789.231</b>
5	Поврат на капитал са порезом (КМ)	243.140	325.227
6	Приходи од лиценцираних средства по основу осталих активности (КМ)	0	0
7	<b>Свега потребно за обављање транспортне дјелатности за дио система (КМ) (4)+(5)-(6)</b>	<b>759.953</b>	<b>1.114.458</b>

Након формалне расправе сачињен је Извјештај водитеља поступка бр. 01-3-16/18 од 01.06.2018. године, који је достављен подносиоцу захтјева и умјешачима на коментарисање. На основу достављених докумената, података и изјава подносиоца захтјева, те изведених анализа о дионици транспортног система и припадајућим трошковима, изведени су и предложени потребни приход и цијене за коришћење дионице Шепак - Каракај транспортног система природног гаса Републике Српске.

Вриједност регулативне основе за тарифни период (израчуната као аритметичка вриједност регулисаних средстава на почетку тарифног периода и вриједности регулисаних средстава на крају тарифног периода увећана за вриједност трајних обртних средстава) израчуната је у складу са Упутством за примјену Правилника о тарифној методологији и тарифном поступку за транспорт и складиштење природног гаса и одобрена је у износу од 3.575.447 КМ. Наиме, подносилац захтјева је као основу за израчун вриједности сталних средстава, с обзиром да не посједује процјену вриједности сталних средстава стару од три до пет година, како је захтијевано по МРС 16, параграф 34. и 35. а), доставио процјену вриједности средстава ове дионице коју је 2008. године урадила процјенитељска кућа Delloite. Регулаторна комисија је у складу са одредбама члана 67. став 1. и 4. Правилника о тарифној методологији и тарифном поступку за транспорт и складиштење природног гаса (у даљем тексту: Правилник), којима је прописано да уколико подносилац не посједује све потребне документе и доказе на којима заснива захтјев може доставити процјену недостајућих података са образложењем у којем се наводе извори који су коришћени, метод рада и друге чињенице које су значајне за поступак, као и да Регулаторна комисија може извршити процјену недостајућег податка на основу упоредних података за исту или сличну дјелатност, извршила процјену и анализу достављених података привредних друштава која се баве истом дјелатности и на тај начин утврдила вриједност сталних средстава, односно регулативне основе како је приказано у наредној табели.

(КМ)	Нето вриједност основних средстава на почетку обрачунског периода	Амортиз. у току тарифног периода	Средства у припреми	Нето вриједност основних средстава на крају обрачунског периода	Просјечна вриједност основних средстава	Трајна обртна средства	Регулативна основа
1	2	3	4	5	6	7	8
Грађевински објекти	18.834	5.147		13.687	16.261		
Основна постројења	3.597.098	156.395		3.440.703	3.518.901		
Опрема	2.847	958		1.889	2.368		
Укупно стална средства	3.618.779	162.500		3.456.279	3.537.529	37.918	3.575.447

Трошак амортизације је утврђен примјеном линеарне методе на основу нове-процијењене вриједности сталних средстава у складу са рачуноводственим политикама подносиоца захтјева, како је приказано у наредној табели.

(КМ)	Базна година	Тарифни период - Захтјев	Одобрено
------	--------------	--------------------------	----------

Трошкови амортизације	25.522	167.549	162.500
-----------------------	--------	---------	---------

Трошкови рада и одржавања утврђени су у укупном износу од 182.210 КМ, колико је и захтијevano. До повећања ових трошкова у односу на базну годину дошло је због планираног повећања трошкова зарада и одржавања, првенствено због запошљавања радника у служби за транспорт природног гаса, што је у складу са важећим Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији послова, као и због повећања трошкова услуга одржавања због повећања обима послова.

У наредној табели приказани су трошкови рада и одржавања остварени у базној 2016. години, те захтијевани и одобрени за тарифни период.

(КМ)	Базна година	Тарифни период Захтјев	Одобрено
Трошкови рада	<b>101.567</b>	<b>155.015</b>	<b>155.015</b>
Трошкови зарада	101.567	155.015	155.015
Трошкови одржавања	<b>6.434</b>	<b>26.195</b>	<b>26.195</b>
Трошкови материјала	280	760	760
Трошкови горива и енергије	2.136	4.700	4.700
Трошкови транспортних услуга	2.585	2.770	2.770
Трошкови услуга одржавања	1.433	17.965	17.965
<b>Укупно</b>	<b>108.001</b>	<b>181.210</b>	<b>181.210</b>

Остали трошкови одобрени су у износу од 5.856 КМ, колико је и захтијevano и приказани су у наредној табели.

(КМ)	Базна година	Тарифни период - Захтјев	Одобрено
Трошкови производних услуга		2.040	2.040
Трошкови непроизводних услуга	644		
Трошкови репрезентације	1.815	2.310	2.310
Трошкови премије осигурања	896	1.506	1.506
Остали нематеријални трошкови	108		
<b>Укупно</b>	<b>3.463</b>	<b>5.856</b>	<b>5.856</b>

Подносилац захтјева у својим извјештајима врши раздвајање тошкова по мјесту трошка (сегменту). Кључеви који се користе за расподјелу трошкова су садржани у упутствима за евидентирање и расподјелу трошкова по сегментима.

Алокација трошкова општих и заједничких послова извршена је као и у претходним тарифним поступцима у складу са упутствима за евидентирање и расподјелу трошка на сљедећи начин:

- дјелатност транспорта: дио ТС Шепак - Каракај (МТ-3) 91,5%,
- дјелатност Управљања 7%,
- дјелатност Транспора: дио ТС Каракај - Зворник (МТ-4) 1%, те
- дјелатност Транспорта: дио Каракај мјерне и регулационе станице (излаз "Алумина") (МТ-5) 0,5%.

(KM)	Базна година	Тарифни период - Захтјев	Одобрено
Трошкови општинских и заједничких послова	379.827	434.616	434.616

Трошкови општинских и заједничких послова су повећани у односу на базну годину највећим дијелом због повећања трошкова амортизације и пријема радника због повећања обима послова, а у складу са Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији послова.

Подносилац захтјева је привредно друштво које послује са 100% властитим капиталом. Стопа поврата на капитал је утврђена у складу са одредбама Правилника у проценту од 5%, према каматној стопи на безризичне државне обвезнице које котирају на Бањалучкој берзи на дан утврђивања тарифе, а имајући у виду потребу одрживог раста и развоја транспортног система природног гаса у Републици Српској.

У наредној табели приказан је остварени поврат на капитал за базну 2016. годину, као и захтијевани и одобрени поврат на капитал.

(KM)	Базна година	Тарифни период - Захтјев	Одобрено
<b>Укупно регулативна основа</b>	<b>2.451.625</b>	<b>3.618.779</b>	<b>3.575.447</b>
Стопа поврата	9%	8%	5%
Поврат на капитал	221.036	295.661	178.772
Прописана стопа пореза на добит	10%	10%	10%
Порез на добит	22.104	29.566	17.877
<b>Поврат на капитал са порезом</b>	<b>243.140</b>	<b>325.227</b>	<b>196.650</b>

У наредној табели приказани су основни економски показатељи остварени у базној 2016. години, те захтијевани и одобрени за наредни тарифни период.

ОСНОВНИ ЕКОНОМСКИ ПОКАЗАТЕЉИ		Базна година	Тарифни период - Захтјев	Одобрено
1	Укупно трошкови рада и одржавања (KM)	111.464	187.066	187.066
2	Укупно трошкови амортизације (KM)	25.522	167.549	162.500
3	Остали трошкови (административних и општинских послова и сл.) (KM)	379.827	434.616	434.616
4	<b>Укупно трошкови (KM) (1)+(2)+(3)</b>	<b>516.813</b>	<b>789.231</b>	<b>784.182</b>
5	Поврат на капитал са порезом (KM)	243.140	325.227	196.650
6	Приходи од лиценцираних средстава по основу осталих активности (KM)	0	0	0
7	<b>Свега потребно за обављање транспортне дјелатности за дио система (KM) (4)+(5)-(6)</b>	<b>759.953</b>	<b>1.114.458</b>	<b>980.832</b>

План коришћења транспортног система одобрен је како је и захтијевано у количини од 246,1 милион  $\text{Sm}^3$  и према максималном дневном капацитету на годишњем нивоу од 1,5 милиона  $\text{Sm}^3$ /дан/год, при чему је, у овом случају, максимални дневни капацитет једнак калкулативном капацитету. План

коришћења транспортног система базиран је на плану потрошње за 2018. годину Оператера транспортног система природног гаса у Републици Српској.

Одобрени потребан приход у укупном износу од 980.832 КМ алоциран је на тарифне елементе капацитет и потрошњу у односу 90% и 10%, како је подносилац затјева предложио. Дакле, на капацитет је алоциран износ од 882.749 КМ, а на потрошњу 98.083 КМ. На основу овако алоцираних прихода и планираних вриједности капацитета са мјесечним и дневним коефицијентима, израчунате су цијене непрекидног годишњег капацитета и потрошње, за коришћење дионице Шепак-Каракај транспортног система природног гаса у Републици Српској како је дато у сљедећој табели.

Капацитет (непрекидни годишњи) КМ/Sm <sup>3</sup> /дан/год	0,5885
Потрошња КМ/1000Sm <sup>3</sup>	0,3986

Мјесечни и дневни коефицијенти на основу којих се врши одређивање цијене непрекидног и прекидног мјесечног капацитета, те одређивање цијене непрекидног и прекидног дневног капацитета одобрени су према Захтјеву.

Подносилац захтева и умјешачи су благовремено доставили коментаре на извјештај водитеља поступка.

Подносилац захтјева је доставио коментар на извјештај водитеља поступка који се односи на стопу поврата на капитал. Наиме, подносилац сматра да је предложена стопа поврата на капитал од 5% ниска, те да је потребно приликом коначног одлучивања утврдити стопу поврата на капитал у износу од 8% како је захтијевано. Овај коментар се није могао прихватити, јер је стопа поврата на капитал од 5% утврђена према каматној стопи на безризичне државне обвезнице које котирају на Бањалучкој берзи, која је на дан утврђивања тарифе износила 5%, а на основу одредби члана 25. и 26. Правилника.

Привредна друштва ГАС-РЕС и БХ-ГАС су у коментарима навели да је дионица Шепак – Каракај, суштински, власништво правног лица ЈП Србијагас, те да се са тог аспекта нису стекли услови за одлучивање по наведеном захтјеву будући да подносилац није власник предметне дионице Шепак – Каракај. Такође, оба умјешача су истакла да они већ имају закључене уговоре о транспорту природног гаса са ЈП Србијагас, те сматрају да се било каква одлука, односно цијене утврђене од стране Регулаторне комисије не могу односити на њих, будући да су ти трошкови урачунати у цијене транспорта до Каракаја, те да их они већ плаћају ЈП Србијагас. Наведени коментари су фактички заједнички за оба умјешача и суштински представљају главну примједбу умјешача у поступку.

Поред наведених умјешач ГАС-РЕС је у коментарима навео да није видљиво који је захтјев обрађиван, то јест нејасно је да ли се ради о Захтјеву који је стигао на адресу Регулаторне комисије дана 28.12.2017. године или о Захтјеву који је донесен на сам дан формалне расправе, да није одговорено на који начин се надокнађује транспортна такса коју Србијагас наплаћује БХ-ГАС-у, као и зашто се постојећи модел наплате не примјењује када је у питању ГАС-РЕС, те да је ГАС-РЕС-у од 01.07.2015. до 31.12.2017. године неовлаштено



наплаћено 545.025,87 KM по основу трошкова транспорта гаса кроз гасовод Шепак – Каракај.

Поред напријед наведених заједничких коментара, и умјешач БХ-ГАС је у својим коментарима навео да се одредбама Директиве 2009/73/ЕЗ дефинише једно национално тијело које је надлежно за питање регулације транспорта и транспортних тарифа, те да је у том смислу Регулаторна комисија на себе преузела функцију државног тијела. У коментарима се истиче да није јасно како се овај управни поступак може даље водити по Закону о гасу који је престао да важи усвајањем новог Закона о гасу Републике Српске, да је предложени поступак дискриминирајући за потрошаче природног гаса у БиХ, зависно о мјесту прикључења на транспортни систем, те да се није водило рачуна о заштити крајњих купаца у складу са Законом о гасу и Законом о енергетици, да се расподјела капацитета, управљање загушењима и балансирање ради на нивоу државе, те да је нејасно како су одређене вриједности за предложени капацитет и потрошњу, односно да Гас Промет не може сам одредити план кориштења комплетног транспортног система у Босни и Херцеговини, те се у том смислу приговара на одређивање капацитета за потребе БХ-ГАС-а и додатно указује на различите термине почетка гасне године у земљама у окружењу, те се поставља питање вриједности амортизације и сталних средстава, односно да ли се у сваком тарифном поступку може вршити процјена. У коментарима се посебно истиче да БХ-ГАС није поднио захтјев за приступ, односно одобрење капацитета, а што је био дужан учинити према Правилима рада транспортне мреже, те да је због тога нејасно на бази чега је утврђен капацитет, а самим тим и извршен обрачун потребног прихода, као и да БХ-ГАС није уговорно регулисао своје односе са оператором транспортног система. На крају коментара се изражава нада да ће Регулаторна комисија избјегавати доношење одлука које су у супротности са низом законских и подзаконских аката и одредби Устава Босне и Херцеговине, којим је прецизирано формирање јавних корпорација на нивоу државе као што је урађено у сектору електричне енергије (Електропренос) и што би требало примијенити на гасном транспортном систему.

Наведени коментари су анализирани, те је оцијењено да исти нису од утицаја на конкретан тарифни поступак, односно цијене предложене у Извјештају водитеља поступка. Као што је и видљиво из напријед наведеног само два коментара се односе дјелимично на сам тарифни поступак, а односе се на расподјелу прихода на тарифне елементе капацитет и потрошња, те питање вршења процјене у сваком тарифном поступку. Оцијењено је да се наведени коментари не могу прихватити из разлога како слиједи:

Народна скупштина Републике Српске је, као највише законодавно тијело у Републици Српској, донијела Закон о гасу Републике Српске, којим су дефинисане надлежности Регулаторне комисије за енергетику Републике Српске. Дакле, Регулаторна комисија у сектору природног гаса проводи своје надлежности у складу са Законом о гасу, који је усклађен са Директивом 2009/73/ЕЗ о заједничким правилима унутрашњег тржишта природног гаса на коју се умјешач БХ-ГАС позива.

Овај тарифни поступак се проводи у складу са Законом о гасу у Републици Српској и подзаконским актима донешеним на основу њега, те циљ тарифног поступка није транспоновање одредби "трећег" енергетског пакета и слично.

Такође, и привредни субјекти у Републици Српској обављају дјелатности у сектору природног гаса у складу са Законом о гасу. У складу са законом, на територији Републике Српске, односно на поменутој дионици Шепак-Каракај дјелатност транспорта природног гаса обавља искључиво подносилац захтјева, у складу са дозволом за обављање дјелатности издатом од стране Регулаторне комисије за енергетику Републике Српске.

Дионица транспортног гасовода Шепак – Каракај налази се на територији Републике Српске. Подносилац захтјева је привредно друштво које је основано Одлуком Владе Републике Српске, број 02-1-020-1505/98 од 29. јула 1998. године. Наведеном одлуком је јасно прецизирана имовина подносиоца захтјева. Такође, подносилац захтјева је уписан у одговарајући судски регистар, те су подаци о подносиоцу и његовој имовини јавно доступни и на Бањалучкој берзи. Према томе, дионица транспортног система природног гаса Републике Српске Шепак - Каракај евидентирана је у пословним књигама подносиоца захтјева, а у складу са одлуком Владе Републике Српске. Подносилац захтјева је, у складу са Законом о гасу и подзаконским актима донесеним на основу тог закона, прибавио од Регулаторне комисије дозволу за обављање дјелатности транспорта (укључујући и дионицу Шепак-Каракај), као и дозволу за обављање дјелатности оператора транспортног система природног гаса. Са друге стране, према сазнањима којима располаже Регулаторна комисије, ниједно друго привредно друштво, изузев подносиоца захтјева, регистровано у Републици Српској, у складу са прописима Републике Српске, није поднијело захтјев за обављање дјелатности транспорта на поменутој дионици. Јасно је да на основу одредби Закона о гасу ниједно привредно друштво не може обављати дјелатности за које је потребно прибавити дозволу од Регулаторне комисије без прибављања те дозволе. Такође, с обзиром на прописе Републике Српске, регулаторно тијело из Републике Србије нема било какве надлежности на територији Републике Српске нити је овлашћено за давање сагласности или одређивање цијена коришћења транспортног система природног гаса у Републици Српској. Такође, оператор транспортног система у Републици Српској и сусједни оператор ЈП Србијагас су 28.11.2017. године потписали "Споразум о радном режиму" којим се дефинисани сви аспекти радног режима два сусједна оператора система, прецизно дефинисане тачке примопредаје природног гаса (на средини ријеке Дрине), мјерења и слично. Свакако, све наведено је у искључивој надлежности регулаторних тијела у смислу надзора.

Питање регулације саме дјелатности у смислу одређивања тарифа је сасвим друго питање у односу на питање прибављања дозволе и ова два процеса не морају бити временски усклађена. Како се у овом случају ради о монополској дјелатности, утврђивањем цијена од стране регулаторног тијела биће обезбијеђена потпуна регулација поменуте дјелатности у циљу равноправног третмана свих корисника транспортне мреже.

Умјешач БХ-ГАС позива се, у вези са власништвом, између осталог, и на "Рјешење о предузимању мјера након обављене редовне надзорне провјере Гас Промета од стране истог Регулаторне комисије од 25.03.2016. године у којим се обавезује корисник да ријешити питање власништва (мјера поновљена и у контроли из 2011. и 2015. године)". Наиме, овдје се не ради о рјешавању власништва као предуслову за утврђивање тарифних ставова, већ о обавези привредног друштва, како овог тако и свих осталих регулисаних привредних друштава, да отклони било какве нејасноће везане за стална средства у циљу

обезбјеђења сталности и сигурности пословања, која проистиче из тачке 6.5. услова дозволе Право власништва и коришћења материјалних средстава у сврху обављања дјелатности. Такође, умјешач БХ-ГАС није довољно прецизно интерпретирао мјеру из рјешења на које се позива, а која гласи: "Обавезује се корисник дозволе да настави активности на рјешавању права власништва и права коришћења на свим сталним средствима привредног друштва која служе за обављање регулисаних дјелатности". Наиме, корисник дозволе не мора бити власник свих својих сталних средстава, већ може имати и право коришћења над њима, што се види и из наведене мјере, односно власништво над средствима није услов за обављање дјелатности, ни услов за утврђивање тарифа.

С друге стране, сама власничка структура привредног друштва, то јест удио акционара у укупном капиталу привредног друштва није чинилац који се разматра у тарифном поступку, нити је препрека за одређивање тарифних ставова за дионицу транспортног система. Дакле, власничка структура, са аспекта прописа, никако не представља фактор који на било који начин утиче на спровођење тарифног поступка.

Тарифни ставови се одобравају на основу захтијеваог потребног прихода подносиоца захтјева, а у складу са Правилником. Потребан приход за дионицу Шепак – Каракај је утврђен на основу трошкова обављања дјелатности транспорта природног гаса на овој дионици добијених на основу података исказаних у финансијским извјештајима подносиоца захтјева у базној години, водећи рачуна о оправданости трошкова, као и на бази упоредних података и процјена за недостајуће податке (чланови 11, 12, 13, 66 и 67. Правилника). У току тарифног поступка странке, па тако и подносилац захтјева, могу достављати нове податке, чињенице и доказе, и то је у служби утврђивања потпуног и правилног чињеничног стања, што је један од кључних предуслова за доношење правилне одлуке. Тако, подносилац захтјева може мијењати постављени захтјев и податке у њему. У овом случају иновирани захтјев достављен је на формалној расправи, те је исти достављен и умјешачима, којима је омогућено да се одреде према иновираном захтјеву. У овом случају је неспорно да је захтјев иновирани на формалној расправи и да је јасно постављен. У складу са наведеним и на самој јавној расправи је сачињен записник у коме је констатовано иновирање захтјева, а који су сви присутни, укључујући и умјешаче, потписали. На основу тога је израђен и Извјештај водитеља поступка у коме су детаљно описане све ставке захтјева и препорука водитеља постука. Такође, наведени извјештај је достављен и подносиоцу захтјева и умјешачима, којима је омогућено да доставе кометаре на сам извјештај.

Регулаторна комисија је надлежна да врши надзор над радом корисника дозвола. До утврђивања цијена коришћења транспортног система природног гаса од стране Регулаторне комисије, на основу одговарајућег уговора, наплаћивана је услуга корисницима транспортног система, јер је неспорно да се свака пружена услуга мора и наплатити. Управо је смисао и суштина тарифног поступка, да се за дјелатност транспорта, која је по својој природи монополска, одреде цијене које је транспортер, односно оператор транспортног система дужан примјењивати равноправно према свим корисницима мреже. Тек се на тај начим обезбјеђује потпуна равноправност свих корисника мреже.

Због наведеног, смисао или суштина тарифног поступка нису било какве формуле које су представљале уговорне односе између странака, већ искључиво будући период и утврђивање цијена које ће се користити равноправно за све кориснике система.

Као што је већ наглашено, дјелатност транспорта природног гаса обавља се на основу дозволе издате у складу са Законом о гасу и подзаконским актима донесеним на основу њега. Према томе, једино правно лице у Републици Српској које јесте овлашћено и има право да, у складу са прописима Републике Српске, наплаћује било какве услуге када је у питању транспортни систем Републике Српске јесте оператор транспортног система у Републици Српској – Гас Промет. У супротном, то би значило да неко пружа услугу без било какве финансијске надокнаде, што би несумњиво довело до урушавања комплетног транспортног система природног гаса Републике Српске. Неспорно је да се дионица Шепак - Каракај налази на територији Републике Српске. Према Закону о гасу Републике Српске Регулаторна комисија је искључиво надлежна за давање сагласности, односно да одобрава цијене коришћења транспорта природног гаса у Републици Српској.

Сви учесници на тржишту из сектора природног гаса дужни су да своје привредне активности ускладе са Законом о гасу. Корисник транспортног система, у случају дјелатности трговине и снабдијевања дужан је да посједује одговарајућу дозволу издату од стране регулаторног тијела. Такође, уговори који се односе на дјелатност транспорта природног гаса морају бити усклађени са законодавством, али и са релевантним уговорима - споразумима између сусједних оператора транспортног система. Правилима рада транспортне мреже јасно су дефинисани начини додјеле капацитета и слично, а такође, прописи су јасни да сваки корисник мреже плаћа оператору транспортног система цијену коришћења транспортне мреже Републике Српске. Наведено не ограничава закључивање уговора у сектору природног гаса, односно није ограничавајуће за даљи развој тржишта природног гаса, нити доводи у питање слободу уговорних страна у погледу уговарања која ће уговорна страна плаћати трошкове транспорта, већ управо супротно.

Такође, Оператор транспортног система је дужан да наведене цијене одобрене од стране Регулаторне комисије, у циљу равноправног третмана свих корисника мреже, користи једнако за све кориснике мреже. Одлуке Регулаторне комисије су коначне, а самим одлукама су одређени и почети примјене нових цијена. Један од основних постулата закона јесте регулација цијена за оне дјелатности које имају монополски карактер, а дјелатност транспорта је свакако једна од њих. Дакле, питање примјене цијена одобрених од стране Регулаторне комисије није питање воље Регулаторне комисије или оператора транспортног система или корисника система, већ је то законска категорија, чији је циљ равноправност свих учесника на тржишту. Одлуке Регулаторне комисије су коначне, а самим одлукама су одређени и почети примјене нових цијена.

Одредбама члан 138. Закона о гасу (Службени гласник Републике Српске, број 22/18) прописано је да ће се управни поступци који су покренути пред надлежним органима до дана ступања на снагу овог закона окончати по одредбама закона који је био на снази у вријеме покретања поступка.

Такође, када су у питању тарифе за транспорт природног гаса, обавезе и надлежности привредних друштава која обављају дјелатност транспорта

природног гаса и Регулаторне комисије у новом закону није дошло до било каквих промјена које би могле утицати на провођење тарифног поступка и одређивање тарифних ставова.

Питање плаћања према оператору транспортног система у Републици Србији, односно ЈП Србијагас није у надлежности Регулаторне комисије за енергетику Републике Српске, већ надлежног тијела у Републици Србији.

Процедура подношења захтјева за приступ и кориштење транспортног система у Републици Српској је, дефинисана у Правилима рада транспортног система у Републици Српској.

Када је у питању коментар у вези са вриједношћу амортизације и сталних средстава "да ли исто подразумијева, под претпоставком да је гасовод чак у власништву, да сваки пут за потребе тарифног поступка могуће је извршити процјену" треба рећи да обавеза вршења процјене вриједности сталних средстава проистиче из закона и рачуноводствених стандарда. Према донесеним рачуноводственим политикама подносиоца захтјева евидентирање сталне имовине прати признавање и накнадно вредновање имовине према захтјевима МРС 16 – Некретнине, постројења и опрема.

Тарифни поступак се води у складу са Правилником који је усклађен са Законом о гасу Републике Српске, Директивом 2009/73/ЕС и Уредбом 715/2009. Тарифни ставови за транспорт природног гаса утврђују се по принципу улаз-излаз како је и препоручено прописима и препорукама Европске уније и као такви разликују се за поједине кориснике транспортног система у зависности од мјеста њиховог прикључења на транспортну мрежу, односно од дионица кроз које се гас транспортује. Циљ је да сви корисници транспортне мреже плате управо оне трошкове које проузрокују систему.

Када је у питању додјела капацитета и коментари који се односе на додјелу капацитета, указујемо да је ова проблематика детаљно уређена Правилима рада оператора транспортног система која су одобрена од стране Регулаторне комисије. Будући да се БХ-ГАС не придржава наведених правила рада, чиме угрожава сигурност снабдијевања својих потрошача, Оператор транспортног система своје планове, како у свакодневном оперативном раду, тако и приликом достављања извјештаја Регулаторној комисији, заснива на подацима о остварењу из претходног периода, а управо из разлога одржавања континуитета и сигурности снабдијевања природним гасом свих корисника транспортног система природног гаса Републике Српске, односно свих потрошача у Босни и Херцеговини.

Када су у питању одговарајућа правила рада битно је напоменути да је и на нивоу Енергетске заједнице у току иницијатива, односно разматрање о усвајању уредби ЕУ које се односе на расподјелу капацитета и транспортних тарифа. Регулаторна комисије је у досадашњем периоду, а то ће свакако чинити и у наредном периоду, пратила развој законодавства на нивоу Енергетске заједнице, те усклађивала подзаконске акте из своје надлежности гдје је било неопходно.

На крају, потребно је још једном нагласити да је Регулаторна комисија дужна да своје активности спроводи у складу са одредбама Закона о гасу. Такође, сви остали учесници на тржишту и корисници транспортног система дужни су да се понашају у складу са прописима. У супротном, својим понашањем, односно непоштовањем прописа, директно угрожавају функционисање

транспортног система и сигурност снабдијевања крајњих купаца природног гаса у Републици Српској, односно Босни и Херцеговини.

На 86. и 88. редовној сједници одржаним 28.06.2018. и 12.07.2018. године, Регулаторна комисија је размотрила извјештај водитеља поступка са препоруком, са свим доказима на основу којих је извјештај сачињен, као и коментаре подносиоца захтјева и умјешача на извјештај водитеља поступка. Регулаторна комисија, цијенећи све доказе како појединачно, тако и у њиховој међусобној повезаности, као и резултате цјелокупног поступка, у потпуности је прихватила препоруку водитеља поступка у погледу цијене за коришћење транспортног система природног гаса за дионицу Шепак - Каракај, те је, на основу одредби члана 69. Правилника, одлучено као у тачки 1. диспозитива овог рјешења.

Тачка 2. диспозитива овог рјешења заснована је на одредби члана 49. став 1. Правилника.

На основу одредбе члана 73. став 1. Правилника, утврђено је да се цијене за коришћење дионице транспортног система природног гаса у Републици Српској за дионицу Шепак - Каракај, примјењују од 01.09.2018. године, како је одлучено у тачки 3. диспозитива овога рјешења.

Тачка 4. и 5. диспозитива овог рјешења заснивају се на:

- одредби члана 20. став 3. Закона о енергетици и члана 73. став 2. Правилника, с обзиром на објављивање рјешења у Службеном гласнику Републике Српске и
- одредби члана 25. став 1. Закона о енергетици (Службени гласник Републике Српске, број 49/09), с обзиром на коначност рјешења и ступање на правну снагу.

Поука о правном лијеку се заснива на одредби члана 7. став 3. Закона о гасу и одредби члана 5. и 15. Закона о управним споровима (Службени гласник Републике Српске, број 109/05).

**Правна поука:** Ово рјешење је коначно. Против овог рјешења може се покренути управни спор подношењем тужбе Окружном суду у Требињу у року од 30 дана од дана пријема рјешења.

Предсједник

Владислав Владичић

Достављено:

- "ГАС ПРОМЕТ" а.д. Источно Сарајево - Пале;
- "ГАС-РЕС" д.о.о. Бања Лука;
- "БХ-ГАС" д.о.о. Сарајево;
- Службени гласник Републике Српске;
- интернет страница;
- огласна табла;
- а/а.